

2021BEM199

College van Gedeputeerde Staten
statenbrief

Aan Provinciale Staten

DATUM	26-10-2021	NUMMER PS	Voegt de griffie toe
DOMEIN	SLO	COMMISSIE	BEM
STELLER	Kim Simons	TELEFOONNUMMER	0640987301
NUMMER	82300885	PORTEFEUILLEHOUDER	R. Strijk

Onderwerp Statenbrief:

Vervolg toezegging met betrekking tot het onderwerp Regie op Regionaal Materialenpaspoort

Voorgestelde behandeling:

Ter informatie

Geachte dames en heren,

Essentie / samenvatting

Met deze brief informeren wij u over de voortgang van het gebruik van materiaalpaspoorten door de provinciale organisatie. De brief gaat in op het gebruik van materiaalpaspoorten bij onze eigen aanbestedingen, ons eigen vastgoed, en het versnellen van het gebruik van materiaalpaspoorten in de regio.

Inleiding

Op 2 juni 2021 ontvingen wij Motie 45 'Regie op regionaal materialenpaspoort' (Bijlage 1) van uw Staten voor de behandeling van het Statenvoorstel Circulaire Samenleving. Op verzoek van Gedeputeerde Strijk werd de motie ingetrokken, onder voorwaarde dat er een informatiesessie over het onderwerp voor u zou worden georganiseerd. Deze informatiesessie vond plaats op 8 september 2021. Tijdens deze informatiesessie zegde Gedeputeerde Strijk toe in Q4 van 2021 met een Statenbrief aan te geven welke stappen de provincie zet om het gebruik van materiaalpaspoorten in de organisatie en de regio te vergroten en te versnellen.

Materiaalpaspoorten zijn informatiedocumenten met grondstofgegevens over producten. Ze dragen bij aan de herkenbaarheid van grondstoffen in producten waarin ze verwerkt zijn. Daarmee wordt toekomstige her-inzetbaarheid van grondstoffen gefaciliteerd. Vastlegging en verantwoording van materialen in materiaalpaspoorten dragen bij aan de verdere bewustwording van de circulaire opgave. In Burgerlijke & Utiliteitsbouw (B&U) en Grond- Weg- en Waterbouw (GWW) verwerkte materialen liggen voor lange periode opgeslagen in bijvoorbeeld een huis, kantoorpand, brug, tunnel of weg. Inzicht in deze grondstofvoorraden met behulp van materiaalpaspoorten levert profijt op voor (het gemak van) her-inzetbaarheid op termijn.

U wordt met deze brief geïnformeerd over de opvolging die wij geven aan de toezegging bij de informatiesessie over materiaalpaspoorten.

Toelichting

Het materialenpaspoort is een relatief nieuw instrument waarmee de bouwsector stappen zet naar een circulaire economie. Partijen uit zowel het bedrijfsleven als de overheid verkennen op dit moment de kansen en risico's van materiaalpaspoorten. Tijdens een informatiesessie met presentaties van Madaster, RVO en Rijkswaterstaat werden de vele kanten en overwegingen die komen kijken bij materiaalpaspoorten belicht. Daarbij valt te denken aan zaken als detailniveau van gegevens, eigenaarschap en beheer van de data, aansluiting van verschillende datasystemen, en het faciliteren van een transitie naar een circulaire economie.

Het materialenpaspoort wordt door de Rijksoverheid ingeschat als een veelbelovend instrument om in de informatiebehoefte te voorzien van partijen die nu en in de toekomst circulair willen werken.

Daarom doet de Rijksoverheid momenteel onderzoek naar mogelijkheden voor een wettelijke verplichting van materiaalpaspoorten. Met een sterke praktijkgerichte focus wordt bekeken of en hoe een landelijke verplichting en standaardisatie van het gebruik van materiaalpaspoorten meerwaarde oplevert in de transitie naar een circulaire economie. Begin 2022 wordt hierover een beleidsrichting van het Ministerie van BZK verwacht.

De Provincie Utrecht heeft al beperkte ervaring opgedaan met het materiaalpaspoort. In 2018 is op verzoek van een van onze opdrachtnemers een materiaalpaspoort opgeleverd bij een GWW-aanbesteding (Bijlage 2). Omdat er in het reguliere proces van het beheer en onderhoud van onze assets geen duidelijk beeld bestaat hoe de informatie uit materiaalpaspoorten een bijdrage kan leveren aan provinciale beheer- en onderhoudswerkzaamheden, noch hoe de informatie benut kan worden voor een meer circulaire inrichting van beheer- en onderhoudswerkzaamheden, is het materialenpaspoort tot op heden enkel ter kennisneming aangenomen door de organisatie. De casus toont aan dat met enkel het verplichten van uitvragen van materiaalpaspoorten bij eigen aanbestedingen op dit moment nog niet het gewenste doel wordt bereikt. Dit komt ook overeen met het beeld dat RVO in de informatiesessie heeft geschetst. Er is behoefte aan een eenduidig beeld en sectorbrede standaardisatie over vastlegging en uitwisselbaarheid van de informatie.

Met het oog op het regionaal verplichten van het gebruik van materiaalpaspoorten, waartoe werd opgeroepen in de ingetrokken motie 45, komen wij tot de conclusie dat wij daartoe geen grondslag hebben, en dit dus niet mogelijk is. Wel kunnen wij een aanjagende of faciliterende rol spelen!

In overleg met verschillende domeinen binnen de provincie zijn wij voornemens als volgt opvolging te geven aan de toezegging naar aanleiding van de informatiesessie:

Allereerst vinden we het belangrijk aan te sluiten bij de aangekondigde landelijke wet- en regelgeving. We volgen nauwlettend welk advies er naar verwachting in het eerste kwartaal van 2022 komt op Rijksniveau, en handelen waar mogelijk proactief in de eigen organisatie. Daarbij houden we voor ogen geen grote investeringen te doen in zaken waarvan we redelijkerwijs kunnen verwachten dat we die op korte termijn eventueel weer moeten terugdraaien omdat op nationaal niveau andere besluiten worden genomen.

Tegelijkertijd zien we de noodzaak en urgentie om wel degelijk nu stappen te zetten met het gebruik van materiaalpaspoorten in de organisatie. Daarom willen we ook nu aan de slag gaan, meer ervaring opdoen en proefondervindelijk constateren wat goed werkt en wat niet. Wij willen een viertal investeringen doen:

De eerste investering die wij willen doen is kennisuitwisseling over de rol van materiaalpaspoorten voor de circulaire opgave in de eigen organisatie. Gezien de sleutelpositie van onze assetbeheerders om in de toekomst meerwaarde te kunnen halen uit de gegevens ingesloten in materiaalpaspoorten, willen wij een intern traject over de toepassing van het instrument met en voor deze doelgroep te ontwikkelen. In dit traject inventariseren we onder andere welke grondstoffen (denk aan asfalt, beton, staal) in ons areaal voorkomen en wanneer die volgens onze onderhoudscyclus vrijkomen voor de markt, en hoe het gebruik van materiaalpaspoorten meerwaarde kan bieden om de toekomst van ons assetbeheer meer circulair in te richten. Een belangrijk doel van dit traject, zoals geadviseerd door Rijkswaterstaat tijdens de informatiesessie, is om onszelf te leren beschouwen als grondstoffenleverancier van de toekomst.

De tweede investering die wij willen doen is om in twee van onze GWW-projecten onze aannemers te vragen naar hun visie op de circulaire economie, te vragen naar hun aanbod om het project circulair uit te voeren, en hen ruimte te geven hun voorgestelde maatregelen in het project te implementeren. Na uitvoering volgt een analyse met aanbevelingen. Materiaalpaspoorten kunnen onderdeel uitmaken van de door onze aannemers voorgestelde maatregelen.

Met deze investering maken wij een afweging tussen enerzijds het zetten van stappen met materiaalpaspoorten waartoe werd opgeroepen in de ingetrokken Motie 45 en zoals ook is geadviseerd door de drie sprekers tijdens de informatiesessie. Anderzijds wordt er met Motie 45 erg gestuurd op het instrument, een materialenpaspoort, terwijl het doel, een circulaire samenleving, hetgeen is dat centraal moet blijven staan. Een advies dat ook aan ons is meegegeven door de sprekers tijdens de informatiesessie. Dit advies sluit aan bij de ervaring van onze organisatie waarin het doel uiteraard niet ter discussie staat, maar het nog niet gebleken is dat een materialenpaspoort op dit moment en in alle gevallen het juiste instrument naar het doel is. Daarom willen we bij deze tweede investering de vraag wat ruimer oppakken, een bredere uitvraag doen naar een circulaire visie van onze opdrachtnemers en hen de ruimte te geven deze te implementeren, waar een materiaalpaspoort nadrukkelijk onderdeel van kan uitmaken.

De derde investering omvat het laten opstellen van een materiaalpaspoort voor werkverdiepingen 2 t/m 6 van het Huis voor de Provincie, die op dit moment technisch worden gemoderniseerd. Van diverse nieuwe installatieonderdelen is op verzoek een materialenpaspoort beschikbaar. Voor de 3^e en 4^e verdieping, die een nieuwe ruimte-inrichting krijgen, kan een materialenpaspoort worden opgevraagd voor het inbouw pakket: de toegepaste bouwsystemen en -onderdelen voor de ruimteverdeling en het gebruik van deze ruimten.

Daarnaast verkennen we de mogelijkheid om het onlangs geactualiseerde meerjarenonderhoudsplan (MJOP) voor de bedrijfslocaties van de eigen organisatie een duurzaam (circulair) karakter te geven, en als digitale toepassing te gaan gebruiken in de bedrijfsvoering. Met een DMJOP, een duurzaam MJOP, is de provincie in staat haar circulaire ambities te meten, duurzame/circulaire ontwerpkeuzes te maken, de CO2-voetafdruk van gebouwgebonden voorzieningen inzichtelijk te maken én milieuvriendelijke alternatieven in te zetten op het moment dat vervanging van gebouwonderdelen aan de orde is. Een materialenpaspoort is onderdeel van het DMJOP.

Tot slot willen we het materialenpaspoort op basis van Rijksafspraken aanbevelen bij het convenant Duurzaam Bouwen. Daarbij zien we tevens een rol voor onszelf om te inventariseren en evalueren hoe het gebruik van materialenpaspoorten in de bouw verloopt na implementatie van het convenant. Aan de hand van vragen uit de praktijk en de evaluatie kunnen we een regionale workshop over materiaalpaspoorten aanbieden aan gemeenten en bouwende partijen, waarbij we een voorbeeld willen nemen aan vergelijkbare workshops door ons georganiseerd met een energiefocus die door gemeenten zeer positief ontvangen zijn.

Financiële consequenties

De financiële consequenties van voorgenoemde plannen zijn als volgt:

1. €5.000,- voor het inventariseren van vrijkomende grondstoffen uit ons areaal, en het ontwikkelen van een circulair plan van aanpak voor ons assetmanagement. Dekking hiervoor komt uit het budget van de circulaire concernopgave, meerjarendoel 9.7.2 "Het ondersteunen van de transitie naar een circulaire samenleving is sterker en meer integraal".
2. €20.000,- voor het uitvragen van de circulaire visie bij twee van onze GWW-aanbesteders en het geven van ruimte om de door hen voorgestelde circulaire maatregelen te implementeren. Dekking komt uit het budget van Mobiliteit, meerjarendoel 5.1.3 "De voorbereiding en realisatie van infrastructurele projecten is duurzamer, effectiever en efficiënter".
3. €10.000,- voor het laten opstellen van materialenpaspoorten voor de technische installaties (2e t/m 6e verdieping) en het inbouwpakket (3e en 4e verdieping) van het Huis voor de Provincie. Dekking hiervoor komt uit het (duurzaamheids)budget van Bedrijfsvoering, meerjarendoel 10.2.4 "Goede huisvesting en verduurzamen eigen vastgoed".
4. €2.500,- voor het aanbieden van een workshop over materiaalpaspoorten aan gemeenten in het kader van het convenant duurzaam bouwen. Dekking hiervoor komt uit een gedeeld budget van het programma Versnelling Woningbouw, meerjarendoel 1.3.2 "Het provinciaal woningmarktbeleid ondersteunt beter de woningbouwopgave", en de circulaire concernopgave, meerjarendoel 9.7.2 "Het ondersteunen van de transitie naar een circulaire samenleving is sterker en meer integraal".

Besteding van de kosten van investering 1, 2 en 4 worden voorzien voor 2022. De kosten van investering 3 voor 2021.

Vervolgprocedure / voortgang

Om opvolging te geven aan de toezegging met betrekking tot het onderwerp Regie op Regionaal Materialenpaspoort, zetten wij 5 lijnen uit waarmee we als organisatie en in de regio beter bekend raken met de mogelijkheden waarmee het instrument 'materiaalpaspoorten' is toe te passen voor een versnelling naar een circulaire economie.

Dit betreft:

1. Nauwlettend volgen welk advies er naar verwachting in het eerste kwartaal van 2022 komt op Rijksniveau, en waar mogelijk proactief handelen in de eigen organisatie
2. Inventarisatie van eigen vrijkomende assets/grondstoffen en het opstellen van een circulair plan van aanpak voor ons assetmanagement.
3. Uitvraag en implementatie van circulaire visie bij twee van onze GWW-aanbesteders, waar materiaalpaspoorten onderdeel van kunnen uitmaken.
4. Het op korte termijn laten opstellen van een materialenpaspoort voor verscheidene verdiepingen van ons kantoorpand die momenteel verbouwd worden, en uitzoeken of we materialenpaspoorten onderdeel kunnen laten uitmaken van een duurzaam meerjarenonderhoudsplan (MJOP) voor de bedrijfslocaties van de eigen organisatie.
5. Het aanbevelen van materiaalpaspoorten op basis van Rijksafspraken in het Convenant Duurzaam Bouwen, en een aanbod aan gemeenten voor een informatie workshop over materiaalpaspoorten.

Wij informeren u graag over de voortgang van bovenstaande activiteiten eind Q3 2022.

Bijlagen

1. (ingetrokken) Motie 45 Regie op Regionaal Materialenpaspoort
2. Materialenpaspoort Project Bravo 2018

Gedeputeerde Staten van Utrecht,

Voorzitter,
mr. J.H. Oosters

Secretaris,
mr. drs. A.G. Knol-van Leeuwen